

pdfMachine

Is a pdf writer that produces quality PDF files with ease!

Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, if you can print from a windows application you can use pdfMachine.

Get yours now!

شماره پایان نامه:....

دانشکده زبان و ادبیات فارسی

پایان نامه ی کارشناسی ارشد رشته ی زبان و ادبیات فارسی

عنوان پایان نامه :

بررسی محتوای خاطرات اسرای هشت سال دفاع مقدس

استاد راهنما:

دکتر اسماعیل صادقی

استاد مشاور :

دکتر جهانگیر صفری

پژوهشگر:

فریبا طادی بنی

بهمن ۱۳۹۰

pdfMachine

Is a pdf writer that produces quality PDF files with ease!

Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, if you can print from a windows application you can use pdfMachine.

Get yours now!

دانشکده زبان و ادبیات فارسی

پایان نامه ی خانم فریبا طادی بنی جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد رشته زبان و ادبیات فارسی با عنوان: بررسی محتوای خاطرات اسرای هشت سال دفاع مقدس" در تاریخ ۱۳۹۰/۱۱/۲۵ با حضور هیأت داوران زیر بررسی و با رتبه عالی نمره هیجده مورد تصویب نهایی قرار گرفت.

- امضاء ۱. استاد راهنمای پایان نامه دکتر اسماعیل صادقی با مرتبه علمی استادیار
- امضاء ۲. استاد مشاور پایان نامه دکتر جهانگیر صفری با مرتبه علمی دانشیار
- امضاء ۳. استاد داور داخلی پایان نامه دکتر علی محمدی آسیابادی با مرتبه علمی دانشیار
- امضاء ۴. استاد داور خارجی پایان نامه دکتر غلامحسین شریفی با مرتبه علمی استادیار

دکتر جهانگیر صفری
معاون پژوهشی و تحصیلات تکمیلی
دانشکده ادبیات و علوم انسانی

pdfMachine

Is a pdf writer that produces quality PDF files with ease!

Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, if you can print from a windows application you can use pdfMachine.

Get yours now!

کلیه حقوق مادی مترتب بر نتایج مطالعات، ابتکارات

ونوآوری های ناشی از تحقیق موضوع این پایان نامه

متعلق به دانشگاه شهرکرد است.

pdfMachine

Is a pdf writer that produces quality PDF files with ease!

Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, if you can print from a windows application you can use pdfMachine.

Get yours now!

سپاس یزدان را که الطافش شامل همگان است و درود بر پیامبرانش که رحمت العالمین هستند.

من همواره در طول زندگی ام ممنون کسانی هستم که رسیدن به قله های موفقیت را فرا رویم قرار دادند و چگونگی رسیدن به این امر را به من آموختند این نوشتار اگر مشتی به حساب آید سر مشق اساتید بزرگوار است که در طول انجام این رساله توفیق استفاده از محضر این بزرگواران را داشته ام. پس حدیث گوهر بار علی (ع) را که فرمودند "من علمنی حرفاً فقد صیرنی عبداً" توتیای دیدگان خویش نموده و از زحمات و تلاش های استاد محترم جناب آقای دکتر صادقی که بادقت و حوصله، بنده را در تهیه و تنظیم این پایان نامه یاری و مساعدت فرمودند کمال تشکر را دارم و نیز از استاد ارجمند جناب آقای دکتر صفری که با راهنمایی های سازنده ی خویش راه را در جهت انجام هر چه بهتر این رساله تسهیل ساختند، صمیمانه سپاسگزاری نموده و توفیق روز افزون این دو بزرگوار را از درگاه خداوند متعال خواستارم.

از اساتید محترم داوری که زحمت داوری این پایان نامه را تقبل نمودند و با نظرات و پیشنهادهای خود در بهتر شدن کار مرا یاری نمودند سپاسگزارم .
و از تمام عزیزانی که مرا در انجام یافتن پایان نامه یاری رساندند قدردانی و تشکر می نمایم.

تقدیم ہے:

پدر عزیز تر از جانم کہ وجودم از ایشانت؛

تندیس قدیس مہر و محبت، مادرم؛

روان شاد برادرم۔ غلام رضا۔ کہ خوب بودونیکو و مرید حسین (ع)؛

ہمسفر مہربان و صبورم کہ زیبا ترین نغمہ می زندگی ام را با صبر خود سرود و چونکہ ہمراہ

بودن و ہمگام ماندن را بہ من آموخت؛

دو غنچہ می زندگی ام، محدثہ و مہدی.

pdfMachine

Is a pdf writer that produces quality PDF files with ease!

Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, if you can print from a windows application you can use pdfMachine.

Get yours now!

چکیده

ادبیات می تواند بیانگر رویدادها و حماسه های انکارناپذیری باشد که توجه ادیبان و فرهیختگان عصر خود را برانگیزد. ویژگی بارز ادبیات ایران در این دوره، توجه به ارزش های انقلاب اسلامی و ظهورگونه ای نو، از ادبیات به نام دفاع مقدس است. ادبیات دفاع مقدس به مجموعه آثاری گفته می شود، که درون مایه و موضوع آن به مسائل هشت سال دفاع مقدس، پیامدها و تبعات آن برمی گردد. خاطره نگاشته ها در زیر مجموعه فرهنگ نوشتاری، بازتاب و واگوی حوادثی است که بنا به ذوق و شهود حاضران میدان های جنگ، در زمان ها و مکان های معلوم و معین، از زبان ایشان، روایت شده است.

خاطره نویسی ایرانیان به شیوه ی جدید در پی جنگی دردناک با روس ها در سال ۱۱۸۲ هـ. ش شکل یافت. با بازگشت دانش آموختگان ایرانی از غرب، فضای فرهنگی جامعه ما تحت تأثیر قرار گرفت و افراد آنچه را می دیدند، می نوشتند. البته تاریخ و سنت گذشتگان ما خالی از خاطره نویسی نیست؛ به طور مثال «تاریخ بیهقی» ترکیبی از خاطره و تاریخ است. «سفرنامه ناصرخسرو» نیز خاطرات سفر ناصرخسرو است.

انقلاب و جنگ و خاطره نویسی ارتباط دو سویه دارند؛ یعنی هم خاطره نویسی به جنگ کمک کرد هم جنگ باعث شد که افرادی که نگره فرهنگی داشتند، تجربیات خاص خودشان را بنویسند و خاطره نویسی را رونق دهند.

در این پژوهش که در سه فصل تدوین شده است؛ به شیوه ی کتابخانه ای- اسنادی، آثاری درباره ی عناصر و ساختار خاطره مطالعه گردید و هشت کتاب، نمادهشت سال جنگ تحمیلی، از خاطرات اسرا مورد تحلیل قرار گرفت. نتایج به دست آمده از این رساله عبارتند از:

واژگان و عبارت های اسارت اغلب یادآور ارزش های اخلاقی و دینی است. سادگی و روانی متن، ویژگی آثار است. در محتوای خاطرات، حس مقاومت و ناسیونالیستی بر جنبه فردی اولویت دارد و ناآرامی و ایدئولوژی بر سایر جنبه ها، نمود بیشتری دارد. دوران اسارت مشکلات روانی بسیاری را برای آزادگان میهن مان ایجاد کرده است؛ و اعمال این فشارها برای ایجاد بیماری های روحی بر روی اسرای ایرانی یک برنامه ریزی حساب شده از سوی بعثی ها بوده است.

فرهنگ و اندیشه و ارزش های اسلامی را در هر یک از بخش های تحلیل می توان مشاهده کرد و هر کدام به تنهایی جزئی از کل مفهوم و معنای انقلاب اسلامی را بازگو کرده است .

کلید واژه : خاطره، ادبیات جنگ، خاطره نویسی، دوران اسارت، اردوگاه ها.

فهرست مطالب

شماره صفحه	عنوان
	چکیده
	فصل اول
۹.....	۱-۱- کلیات.....
۹.....	۱-۱-۱- معرفی طرح.....
۱۱.....	۱-۱-۲- اهداف اصلی طرح.....
۱۲.....	۱-۱-۳- فرضیات.....
۱۳.....	۱-۱-۴- پیشینه‌ی تحقیق.....
۱۳.....	۱-۱-۵- روش تحقیق.....
۱۴.....	۲-۱- مقدمه.....
۱۴.....	۱-۲-۱- ادبیات.....
۱۴.....	۲-۲-۱- زبان چیست؟.....
۱۵.....	۱-۲-۲-۱- طرح مندی زبان.....
۱۵.....	۲-۲-۲-۱- وظیفه های زبان.....

pdfMachine

Is a pdf writer that produces quality PDF files with ease!

Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, if you can print from a windows application you can use pdfMachine.

Get yours now!

۱۶ ضرورت ایجاد متن ۳-۲-۲-۱
۱۷ باز نویسی خاطره ۴-۲-۲-۱
۱۹ ویژگی‌های ساختاری خاطره ۳-۲-۱
۲۰ فوائد خاطره نگاری ۴-۲-۱
۲۱ خاطره نگاری ادبیات پایداری ۵-۲-۱
۲۲ تحلیل خاطرات ۶-۲-۱
۲۲ مصالح ناب داستان در خاطره ۷-۲-۱

فصل دوم

۲۴ تاریخچه خاطره نویسی ۲-۱
۲۴ تولد خاطره و تکامل آن ۲-۱
۲۸ خاطره نویسی ۲-۲
۳۰ طلوع خاطره نویسی ۳-۲
۳۱ زندگینامه نویسی در ایران ۴-۲
۳۲ زندگینامه خودنوشت ۱-۴-۲
۳۴ انواع زندگینامه ۲-۴-۲
۳۵ سفرنامه نویسی ۳-۴-۲

۳۸ ۵-۲ خاطره نویسی در ایران
۴۱ ۶-۲ تاریخچه ی ادبیات داستانی جنگ و دفاع مقدس
۴۳ ۱-۶-۲ خاطره نویسی جنگ
۴۳ ۲-۶-۲ خاطره نویسی جهانی جنگ
۴۴ ۳-۶-۲ خاطره نویسی جنگ در ایران
۴۶ ۷-۲ شیوه ی نگارش
۴۷ ۱-۷-۲ شرح جلد
۴۷ ۲-۷-۲ تحلیل داستانی
۴۷ ۳-۷-۲ تحلیل محتوایی

فصل سوم

۴۹ ۳- بررسی محتوایی خاطرات اسرای «هشت سال دفاع مقدس»
۴۹ ۱-۳-۱ رمل های تشنه
۵۰ ۱-۳-۱ شرح روی جلد
۵۰ ۳-۱-۲ تحلیل داستانی

۵۴ تحلیل ایدئولوژیک و مذهبی ۳-۱-۳
۵۵ تحلیل فرهنگی ۱-۳-۱-۳
۵۶ تحلیل روانشناختی ۴-۱-۳
۶۰ استرس یا فشار روانی ۱-۴-۱-۳
۶۱ تحلیل جامعه شناسی ۵-۱-۳
۶۶ تحلیل سیاسی ۶-۱-۳
۶۸ مسافر ، آسمان ، زنجیر ۲-۳
۶۸ شرح روی جلد ۱-۲-۳
۶۹ تحلیل داستانی ۲-۲-۳
۷۲ تحلیل ایدئولوژیک و مذهبی ۳-۲-۳
۷۵ تحلیل فرهنگی ۱-۳-۲-۳
۷۷ تحلیل روانشناختی ۴-۲-۳
۷۸ تحلیل جامعه شناسی ۵-۲-۳
۸۳ تحلیل اقتصادی ۶-۲-۳
۸۴ تحلیل سیاسی (تلاش منافقین اردوگاه) ۷-۲-۳

۸۶.....	۳-۳- جهنم تکریت
۸۶.....	۳-۳-۱- شرح روی جلد
۸۷.....	۳-۳-۱-۱- تحلیل محتوایی
۸۷.....	۳-۳-۲- تحلیل داستانی
۹۱.....	۳-۳-۳- تحلیل ایدئولوژیک ، مذهبی
۹۴.....	۳-۳-۱- تحلیل فرهنگی
۹۶.....	۳-۳-۴- تحلیل روانشناختی
۹۹.....	۳-۳-۵- تحلیل جامعه شناسی
۱۰۴.....	۳-۴- لحظه های بی پناه
۱۰۴.....	۳-۴-۱- طرح روی جلد
۱۰۵.....	۳-۴-۲- تحلیل داستانی
۱۰۸.....	۳-۴-۳- تحلیل ایدئولوژیک ، مذهبی
۱۱۰.....	۳-۴-۱- تحلیل فرهنگی
۱۱۱.....	۳-۴-۴- تحلیل روان شناختی
۱۱۴.....	۳-۴-۵- تحلیل جامعه شناسی

۱۱۸.....	۵-۳-۵- گداخته
۱۱۸.....	۳-۵-۱- شرح روی جلد
۱۱۹.....	۳-۵-۲- تحلیل داستانی
۱۲۲.....	۳-۵-۳- تحلیل ایدئولوژیک ، مذهبی
۱۲۳.....	۳-۵-۱- تحلیل فرهنگی
۱۲۴.....	۳-۵-۴- تحلیل روانشناختی
۱۲۸.....	۳-۵-۵- تحلیل جامعه شناسی
۱۳۳.....	۳-۶-۴- چهار فصل کوچ
۱۳۳.....	۳-۶-۱- شرح روی جلد
۱۳۴.....	۳-۶-۲- تحلیل داستانی
۱۳۷.....	۳-۶-۳- تحلیل ایدئولوژیک ، مذهبی
۱۳۷.....	۳-۶-۱- تحلیل فرهنگی
۱۳۹.....	۳-۶-۲- سوگواری محرم
۱۴۰.....	۳-۶-۳- قرآن
۱۴۱.....	۳-۶-۴- روزه
۱۴۳.....	۳-۶-۴- تحلیل روان شناختی

۱۴۷.....	۳-۶-۵- تحلیل جامعه شناسی
۱۵۷.....	۳-۷- فرار از موصل
۱۵۷.....	۳-۷-۱- طرح روی جلد
۱۵۸.....	۳-۷-۲- تحلیل داستانی
۱۶۴.....	۳-۷-۳- تحلیل محتوایی
۱۶۸.....	۳-۷-۳-۱- مبارزه جویی
۱۷۰.....	۳-۸- شب های بی مهتاب
۱۷۰.....	۳-۸-۱- شرح روی جلد
۱۷۱.....	۳-۸-۲- تحلیل داستانی
۱۷۳.....	۳-۸-۳- تحلیل ایدئولوژی ، مذهبی
۱۷۵.....	۳-۸-۳-۱- تحلیل فرهنگی
۱۷۷.....	۳-۸-۴- تحلیل روان شناختی
۱۸۱.....	۳-۸-۵- تحلیل جامعه شناسی
۱۸۶.....	نتیجه گیری
۱۸۸.....	منابع

فهرست شکل ها

شماره صفحه

- تصویر شماره ۱ (طرح جلد رمل های تشنه)..... ۴۹
- تصویر شماره ۲ (طرح جلد مسافر، آسمان ، زنجیر)..... ۶۸
- تصویر شماره ۳ (طرح جلد جهنم تکریت) ۸۶
- تصویر شماره ۴ (طرح جلد لحظه های بی پناه) ۱۰۴
- تصویر شماره ۵ (طرح جلد گداخته) ۱۱۸
- تصویر شماره ۶ (طرح جلد چهار فصل کوچ) ۱۳۳
- تصویر شماره ۷ (طرح جلد فرار از موصل) ۱۵۷
- تصویر شماره ۸ (نمای اردوگاه موصل یک) ۱۶۳
- تصویر شماره ۹ (سنگش خود کار آمدی) ۱۶۵
- تصویر شماره ۱۰ (طرح جلد شب های بی مهتاب) ۱۷۰

pdfMachine

Is a pdf writer that produces quality PDF files with ease!

Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, if you can print from a windows application you can use pdfMachine.

Get yours now!

فصل اول

۱-۱-۱ کلیات

۱-۱-۱-۱ معرفی طرح

خاطره‌نویسی زمانی آغاز شد که «من» فردی یا جمعی در جمع، جامعه یا عصری به وجود آمد. راه شناخت این موضوع نیز استقلال شخصیتی و فردی افراد در جامعه است.

خاطره در شکل مکتوب اثری است که پدید آورنده، یعنی صاحب خاطره، با اتکا به حافظه و در نتیجه‌ی تداعی و مرور گذشته‌ی خود و هر آنچه به او در یادآوری گذشته‌هایش کمک کند می‌نویسد و در آن به بازآفرینی کرده‌ها، دیده‌ها و شنیده‌های خود می‌پردازد. بنابراین خاطره حاصل جستجو در زمان سپری شده است.

"خاطره‌نویسی ایرانیان به شیوه‌ی جدید در پی جنگی دردناک با روس‌ها در سال ۱۱۸۲ هـ. ش. شکل گرفت. در آن زمان عباس میرزا ولیعهد فتحعلی شاه قاجار بود. عباس میرزا در پی آن شد راهی پیدا کند تا فاصله‌ی عظیم علمی بین ایران و روس‌ها را پر کند. به همین دلیل تصمیم گرفت پنج نفر را برای آموختن علوم جدید به فرنگ (Abroad) بفرستد. یکی از این افراد میرزا صالح شیرازی بود. او اندکی پس از بازگشت به تبریز در سال ۱۱۹۸ هـ. ش. بر اساس یادداشت‌های سفر، سفرنامه‌اش را نوشت و منتشر کرد. انتشار این کتاب سرآغاز خاطره‌نویسی ایرانیان شد (دهقان، احمد، ۱۳۸۶: ۴۶).

جنگ تحمیلی موجب شد تا میلیون‌ها نفر از مردم کوچه و بازار با واقعیتی به نام "جنگ" آشنا شوند. پس از پایان جنگ، خاطرات این افراد، حجم انبوهی را تشکیل داد که محققان از آن به عنوان، ((نهضت خاطره نویسی)) (Diary Writing Revolution) نام برده‌اند.

پیدایش نهضت خاطره‌نویسی در ایران برای دفاع هشت ساله، قابل مقایسه با ادبیات جنگ در کشورهای پیشرفته نیست. رزمندگان ما در طول دفاع مقدس از همه‌ی طبقات اجتماعی و همه‌ی سنین، بدون توجه به شغل خود به نوشتن پرداختند و خاطراتشان را مکتوب کردند. همین حجم عظیم خاطره‌نویسی دفاع مقدس، پایه‌ی بسیاری از مستندات ما شده است که هم به عنوان خاطره‌ی صرف در تاریخ‌نویسی و پژوهش‌های تاریخی به کار آمده‌اند و هم از آن‌ها به عنوان شالوده‌ی متون دیگر مثل رمان، نمایشنامه، فیلم‌نامه و ... استفاده می‌شود. در ادبیات دفاع مقدس ما و در حوزه‌ی خاطره-نویسی آثار ی نگارش یافته که این آثار سبب شده کتاب‌های خاطرات نسبت به رمان دفاع مقدس بیشتر مورد توجه قرار گیرد.

امروزه مردم سوالات زیادی درباره‌ی دفاع مقدس، فرهنگ، اقتصاد و سیاست آن دوران دارند و این کتاب‌ها پاسخی روشن و ملموس به آن‌ها می‌دهد. در ۱۵۰ سال اخیر مردم کشور ما تجربه‌های مشابهی با هشت سال دفاع مقدس نداشته‌اند؛ بنابراین به دنبال ناگفته‌های این تجربه‌ی تلخ هستند و می‌خواهند بدانند بر هموطنان عزیزشان که در طول هشت سال حضور داشته‌اند چه گذشته، و چه موقعیتهایی را تجربه کرده‌اند (حنیف، محمد و محسن، ۱۳۸۸: ۶۸).

- ادبیات دفاع مقدس پیکره‌ای جدانشدنی ادبیات کشور ماست و همچون سایر بخش‌های ادبیات فارسی، نیاز به شناختن دارد.

- اگر به ساختار و محتوای خاطرات اسرا توجه کنیم، متوجه می‌شویم که تاکنون هیچ پژوهشگر، نهاد یا ارگانی اقدام به تحلیل ساختار و محتوای این خاطرات نکرده است.

- بنابراین تصمیم گرفتیم به پیشنهاد استادان محترم و با توجه به علاقه‌ی خود، موضوع تحلیل ساختار محتوای خاطرات اسرای هشت سال دفاع مقدس را به عنوان موضوع پایان‌نامه‌ی خود انتخاب نماییم.

در این پایان‌نامه ساختار و محتوای هشت اثر از خاطرات اسرا، بعد از مطالعه‌ی دقیق تحلیل و بررسی خواهد شد. که عبارتند از:

۱- رمل‌های تشنه ، نوشته‌ی جعفر ربیعی.

۲- مسافر آسمان زنجیر، نوشته‌ی هوشنگ شروین.

۳- جهنم تکریت، نوشته‌ی مجتبی جعفری.

۴- لحظه‌های بی‌پناه، نوشته‌ی عباس محرمی و رضا میرزایی.

۵- گداخته، نوشته‌ی محمدعلی زردبانی.

۶- چهار فصل کوچ، گردآوری شده توسط دفتر ادبیات و هنر مقاومت حوزه‌ی هنری.

۷- فرار از موصل، نوشته‌ی محمدرضا عبدی.

۸- شب‌های بی‌مهتاب، نوشته‌ی شهاب‌الدین شهبازی.

۱-۱-۲- اهداف اصلی طرح

۱- تحلیل و بررسی ساختار خاطرات اسرا و اینکه به چه دلیل و چگونه بحث جنگ و دفاع مقدس ما حالت و فضای ایدئولوژیک به خود گرفت و این ایدئولوژیک بودن در چه زمینه‌ها و حالاتی در روحیه‌ی اسرا تأثیر داشته است.

۲- پی بردن به فلسفه‌ی بسیاری از مسائل اجتماعی، باورهای دینی و آرمان‌گرایانه؛ که ایرانیان در جنگ و اسارت با آن روبرو بوده‌اند و همین باورها و اعتقادات باعث مقاومت و پیروزی آنان شد.

۳- باز کردن بابی جدید به روی علاقه‌مندان و محققان با بررسی ساختار و محتوای خاطرات اسرا؛ زیرا این پژوهش می‌تواند بسیاری از ناگفته‌های خاطرات را که در لفافه مانده‌اند بازگو و مطرح کند.

۴- توجه دادن دانشجویان رشته‌ی ادبیات و علاقه‌مندان آثار ادبی به ادبیات دفاع مقدس، به ویژه، بحث نهضت خاطره‌نویسی و بیان این‌که خاطره‌نویسی یک گونه (ژانر) ادبی مهم در جهان است و می‌توان با تحلیل خاطرات گوناگون، بسیاری از حقایق را روشن نمود.

۵- تبیین تفاوت بیان خاطره از زبان خود آزاده با بیان خاطره توسط نویسندگان به شیوه‌ی شبه خاطره؛ این موضوع برای دانشجویان علاقمند قابل تامل است.

pdfMachine

Is a pdf writer that produces quality PDF files with ease!

Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, if you can print from a windows application you can use pdfMachine.

Get yours now!

۱-۱-۳- فرضیات

- ۱- هرچند درون مایه‌هایی چون یاس، ناامیدی، پشیمانی، اندوه، ضعف و ناتوانی، نمود دارد ولی، امید، وفاداری، حس مقاومت و پایداری و تأثیر آن بر حس ناسیونالیستی به وضوح دیده می‌شود.
- ۲- خاطرات اسرای هشت سال دفاع مقدس در عین سادگی، حاوی مطالبی ارزشمند از منظر عقیدتی، اجتماعی است.
- ۳- مواجه شدن انسان اسیر با دشواری‌های پیش آمده و به تبع آن اهمیت یافتن نگرش انسان-ها به زندگی در گذر زمان در خاطرات اسرا قابل ردیابی است.
- ۴- خاطرات اسرا از لحاظ اجتماعی، سیاسی، اعتقادی و روحی و روانی نتایج سودمندی در بر دارد که از طریق آنها بخشی از ادب معاصر ما شناخته خواهد شد.

۱-۱-۴ - پیشینه‌ی تحقیق

توجه به عرصه‌های نظری ادبیات دفاع مقدس به عنوان یک ضرورت بر همگان روشن است. و متأسفانه با مرور زمان و نیاز مضاعف، تلاشی درخور توسط مراکز، نهادها، ناشران، صاحب‌نظران و نویسندگان علاقه‌مند به این موضوع صورت نمی‌پذیرد.

جدا از انواع متنوع ادبی چون شعر، داستان و خاطره که تقریباً دارای شاخصه‌هایی مشهود هستند، زندگی‌نامه‌ی داستانی از معیارها، ویژگی‌ها و اصول تدوین شده‌ی چندان روشن و متمایزی برخوردار نشده و رویکرد گسترده‌ی نویسندگان و سفارش دهندگان حوزه‌ی نشر در این موضوع، سلیقه‌ها و تنوع آرا و برداشتها همچنان کارساز و تعیین کننده است.

از آثار نوشته شده در موضوع ادبیات داستانی می‌توان، کتاب کندوکاوی پیرامون ادبیات داستانی نوشته‌ی فروغی جهرمی، و جنگ و دفاع مقدس از حنیف و آثار محمدرضا سرشار (رضا رهگذر): نیم نگاهی به هشت سال قصه‌ی جنگ، منظری از ادبیات داستانی پس از انقلاب، در مسیر تندباد، و از آثار شاهرخ تندرو صالح: ادبیات جنگ و موج نو و حکایت نسل بی‌پاسخگو را نام برد؛ اما هنوز بسیاری از موارد و مطالب در هاله‌ای از ابهام قرار دارند و تاکنون هیچ پژوهشی به صورت جدی نتوانسته ساختار و محتوای خاطرات اسرا را تحلیل نماید و به جرأت می‌توان گفت کار مستقل و مشخصی با این موضوع و شیوه‌ی تحلیل صورت نگرفته است.

منابعی که در این پژوهش به کار گرفته می‌شوند، بدون در نظر گرفتن تیراژ، حجم، ناشر، نویسنده، از کتاب‌شناسی خاطرات اسرا (ده نمکی، مسعود) و خاطرات آزادگان دفاع مقدس که توسط نهادهای دولتی (حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس و...) انتشار یافته انتخاب شده‌اند.

۱-۱-۵ - روش تحقیق

در این تحقیق روش کار اسنادی-کتابخانه‌ای بود. در ابتدای کار، منابع اصلی در خصوص موضوع رساله جمع آوری شد. پس از مطالعه‌ی آن منابع، مطالب مورد نظر درباره‌ی خاطره نویسی، محتوا و چگونگی تحلیل، به صورت فیش برداری استخراج گردید. پس از دسته بندی فیش ها و بررسی موارد استخراج شده، هشت اثر از خاطرات اسرا به صورت تصادفی برگزیده شد.